



Leefbaarheids- alliantie Gelderland

Burgerparticipatie in het beleid van de gemeenten in Gelderland een korte analyse van de trends in de collegeprogramma's 2018-2022

Inleiding

Na de verkiezingen voor de gemeenteraden op 21 maart jongstleden zijn politieke partijen in gemeenten aan de slag gegaan om een nieuw college van B en W te vormen en een programma (collegeprogramma of coalitieakkoord) te vormen. In het kader van de Leefbaarheidsalliantie hebben we programma's geanalyseerd op wat zij schrijven over burgerparticipatie. Hieronder volgt een korte samenvatting van de belangrijkste punten.

1. Algemeen

In vrijwel alle programma's staat nadrukkelijk de wens om samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers vorm te geven aan de lokale samenleving. De gemeente wordt gezien als een van de partners in een netwerksamenleving. Het thema 'burgerparticipatie' wordt in veel programma's in diverse varianten genoemd. Soms gaat het om beter (tijdig, interactief en proactief) communiceren met inwoners, in andere gevallen om het vroegtijdig betrekken bij beleidsontwikkeling, dan weer om het ruimte bieden aan praktische initiatieven. 'Burgerparticipatie' wordt dus gezien als een breed begrip dat op verschillende manieren wordt ingevuld.

2. Aandachtspunt

Een belangrijk punt dat in veel programma's wordt genoemd is een helder verwachtingenmanagement. Dat wil zeggen dat de gemeente duidelijk wil maken wat wel en niet mogelijk is in een participatietraject. Zoals: in welke fase van beleid vindt de participatie plaats en wat gebeurt er met de resultaten. Veel gemeenten willen de burgers in een vroegtijdig stadium betrekken bij het beleid, voordat met het opstellen van de formele plannen wordt begonnen. De participatieladder wordt soms genoemd als methodiek voor het bepalen van de inbreng van inwoners (informereren, raadplegen, adviseren, coproductie, meebeslissen, faciliteren). In een aantal gemeenten vraagt men aandacht voor de inbreng van (veelal kwetsbare) burgers die het niet gewend zijn om deel te nemen aan participatietrajecten.

3. Rol van de gemeenteraad

In veel programma's wordt de vaak wat moeizame relatie van de gemeenteraad met burgers benoemd en is er de wens die te veranderen. Soms spreekt men over bestuurlijke vernieuwing en vaak over een cultuurverandering in de werkwijze van de gemeente. Het streven is dat gemeenteraden meer in contact komen met de samenleving. De colleges van B en W willen samen met de gemeenteraden en inwoners dialogen voeren over de uitwerking van het collegeprogramma dat soms slechts een hoofdlijnenakkoord is. In enkele gevallen streeft men naar een brede raadsagenda die in samenspraak met burgers wordt ontwikkeld.

4. Aanhakingspunten

Als aanhakingspunten voor participatie worden genoemd het gebiedsgericht- of wijkgericht werken (bijvoorbeeld in de vorm van dorpsagenda's) en de rol van wijk- of dorpsraden. Ook het VN-verdrag inzake de rechten van mensen met een beperking wordt genoemd als middel voor een inclusieve samenleving waaraan alle burgers, ongeacht hun handicap, deelnemen. In het algemeen is het streven om burgerinitiatieven in wijken en buurten te ondersteunen. Het right to challenge wordt genoemd als manier om burgers te stimuleren om zelf met initiatieven te komen en om leefbaarheidsinitiatieven te ondersteunen.

De Omgevingswet wordt diverse keren genoemd als een instrument voor het uitnodigen van de maatschappij voor het mede maken van en bepalen van plannen. Er wordt geen aandacht besteed aan de participatie van burgers in maatschappelijke organisaties als woningcorporaties, scholen en zorg- en welzijnsinstellingen. Ten slotte worden de adviesraden sociaal domein niet genoemd als het gaat om burgerparticipatie.

5. Een aantal kenmerkende voorstellen

- *Arnhem*: bewoners hebben de mogelijkheid een referendum over een raadsbesluit aan te vragen; als de gemeente vastgoed verkoopt, wordt dat eerst kenbaar gemaakt aan de wijk;
- *Apeldoorn*: actieve inwonersbetrokkenheid bij vernieuwing en verduurzaming van buurten;
- *Bronckhorst*: ontwikkelen van een visie met de gemeenteraad over burgerparticipatie, waaronder het (op onderdelen) meebeslissen van inwoners over de inrichting van hun leefomgeving;
- *Duiven*: experimenteren met het right to challenge en burgerbegroting;
- *Ermelo*: organiseren van maandelijkse 'maatschappelijke tafels' op locatie over een actueel onderwerp;
- *Heerde*: co-creatie met inwoners bij herinrichting van de openbare ruimte;
- *Heumen*: bepalen van inwonersparticipatie als een speerpunt, met onder andere experimenten met nieuwe methoden van burgerparticipatie;
- *Nijmegen*: jaarlijks vaststellen en evalueren van twee onderwerpen op het gebied van participatie;
- *Wageningen*: vormen van een kernteam van burgemeester en twee wethouders voor vergaande democratische vernieuwing;
- *Winterswijk*: (blijven) zoeken naar nieuwe, aanvullende vormen van burgerparticipatie.

Voor meer informatie over burgerparticipatie in de collegeprogramma's van de Gelderse gemeenten kunt u contact opnemen met Henk Beltman, adviseur Gelderse Leefbaarheidsalliantie. henkbeltman@zorgbelang gelderland.nl. In het najaar verschijnt vanuit de Leefbaarheidsalliantie een uitgebreidere beschouwing over beleid en ontwikkelingen rond burgerparticipatie in de Gelderse gemeenten.

De Gelderse Alliantie biedt informatie, advies en ondersteuning aan gemeenten bij het stimuleren van burgerparticipatie en burgerinitiatieven. Leefbaarheid.gelderland.nl